

УДК 947.6.«1917»

І.М. Рыжанкоў, дац., канд. гіст. навук (БДТУ, г. Мінск)

**СЯЛЯНСКІ РУХ У БЕЛАРУСІ Ў КАНТЭКСЦЕ
ВЫРАШЭННЯ АГРАРНАГА ПЫТАННЯ
(чэрвень-жнівень 1917 г.)**

Лютайская рэвалюцыя істотна памяняла сістэму кіравання краінай, наблізіўшы народ да ўдзелу ў ім. Ва ўмовах новага, дэмакратычнага рэжыму ўза-емаадносіны сялянства і ўлады перайшлі ў рэчышча супрацоўніцтва. Усе дзеездольныя сяляне атрымалі права абіраць і быць абранымі ў дзяржаўныя орга́ны ўлады і самакіравання. Нягледзячы на законапаслухмянасць, у асноўным па прычыне неразвітай палітычнай культуры і невысокага ўзроўню адукациі, беларускае сялянства выяўляла перавагу карпаратыўных (у межах сельскага грамадства) інтэрэсаў над дзяржаўнымі і грамадскімі. Паслабленне дзяржаўнай улады і неразвітасць дэмакратычных інстытутаў узмацнялі магчымасці валасных выканаўчых органаў для злouжывання на карысць іх выбаршчыкаў. Калі прысутнасць на выбарных пасадах першага складу значнай колькасці заможных элементаў тлумачылася адсутнасцю сялянскіх кандыдатаў, здольных выконваць кіруючыя функцыі, то ў далейшым “грамадзяне-земляробы” адносна хутка засвоілі карысць ад удзелу ў дзяржаўных установах і метадам перавыбараў пазбаўляліся ад непажаданых асоб. Сялянства Беларусі як і ўсёй Расійскай дзяржавы прыняла да ведама запэўнівенні Часовага ўрада аб часе і ўмовах вырашэння зямельнага пытання і ў цэлым выконвала ўсе патрабаванні яго мясцовых органаў. Вызначальны прычынай, якая ўплывала на ўзрастанне аграрнага руху, з'яўлялася дзейнасць валасных зямельных камітэтаў, а таксама сялянскіх Саветаў на чале з эсэрамі.

Сялянства рознымі метадамі імкнулася да паляпшэння свайго эканамічнага стану за кошт памешчыцкай і іншай маё масці. Але, мяркуючы па глыбіні і маштабах аграрнага руху, гвалтоўны метад у ажыццяўленні іх мэт не быў вызначальным. Асноўны шлях у гэтым напрамку праходзіў праз выкарыстанне легітімных дзяржаўных установ (валасных, харчовых і зямельных камітэтаў), у першую чаргу на ўзроўні воласці. Шматлікія пастановы, загады, рэзалюцыі, якія траплялі “зверху” ў валасны, харчовы або зямельны камітэты, набывалі тэндэнцыйную інтэрпрэтацыю і выкарыстоўваліся ў інтэрэсах сялянства. Нярэдка гэтыя ж органы выкарыстоўвалі прынятая на сялянскіх форумах пастановы, якім вяс-коўцы-абшчыннікі надавалі пэўную юрыдычную сілу.